

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/633 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων και λοιπές διατάξεις»

I. Γενικές Παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, διαρθρώνεται σε τρία Μέρη (Α΄, Β΄ και Γ΄) και είκοσι ένα (21) άρθρα.

A. Με τις διατάξεις του Μέρους Α΄ (άρθρα 1-17) ενσωματώνεται στο ελληνικό δίκαιο η Οδηγία (ΕΕ) 2019/633 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές ως προς τις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων. Σημειώνεται ότι, κατά το άρθρο 13 παρ. 1 της Οδηγίας, η προθεσμία θέσπισης και δημοσίευσης από τα κράτη μέλη των αναγκαίων για τη συμμόρφωσή τους προς την Οδηγία νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων λήγει την 1.5.2021, ενώ η έναρξη της εφαρμογής τους πρέπει να γίνει το αργότερο έως την 1.11.2021.

Όπως αναφέρεται στο Προοίμιο της Οδηγίας (σκέψη 1), «[ε]ντός της αλυσίδας εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, παρατηρούνται συχνά σημαντικές ανισοροπίες στη διαπραγματευτική ισχύ μεταξύ προμηθευτών και αγοραστών γεωργικών προϊόντων και τροφίμων. Οι εν λόγω ανισορ-

ροπίες στη διαπραγματευτική ισχύ μπορούν να οδηγούν σε αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, όπου μεγαλύτεροι και ισχυρότεροι εμπορικοί εταίροι προσπαθούν να επιβάλλουν ορισμένες πρακτικές ή συμβατικές ρυθμίσεις οι οποίες είναι προς όφελός τους σε σχέση με συναλλαγή πώλησης. (...) Ορισμένες πρακτικές ενδέχεται να είναι προδήλως αθέμιτες, ακόμη και αν τα δύο μέρη τις δέχονται. Θα πρέπει να καθοριστεί ελάχιστο ενωσιακό πρότυπο προστασίας έναντι των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, προκειμένου να μειωθούν οι πρακτικές αυτές, οι οποίες πιθανόν να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στο βιοτικό επίπεδο της γεωργικής κοινότητας. Η προσέγγιση ελάχιστης εναρμόνισης στην παρούσα οδηγία επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν ή να διατηρούν εθνικούς κανόνες που υπερβαίνουν τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία».

Η πλειονότητα των κρατών μελών διαθέτει ειδικούς εθνικούς κανόνες για την προστασία των προμηθευτών από αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων. Ωστόσο, οι κανόνες των κρατών μελών για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές - στον βαθμό που υπάρχουν - παρουσιάζουν σημαντικές αποκλίσεις. Συνεπώς, θα πρέπει να καθορισθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση ένα ελάχιστο πρότυπο προστασίας έναντι ορισμένων προδήλως αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, προκειμένου να μειωθεί η εμφάνιση τέτοιων πρακτικών και να εξασφαλισθεί δίκαιο βιοτικό επίπεδο για τους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων. Κατά αυτόν τον τρόπο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ενσωματώνουν τους σχετικούς κανόνες στην εθνική έννομη τάξη τους, έτσι ώστε να δημιουργείται σχετικό συνεκτικό καθεστώς. Εξ άλλου, δεν θα πρέπει να απαγορεύεται στα κράτη μέλη να θεσπίζουν και να εφαρμόζουν στην επικράτειά τους αυστηρότερους εθνικούς νόμους για την προστασία των μικρομεσαίων προμηθευτών και αγοραστών έναντι αθέμιτων εμπορικών πρακτικών που ανακύπτουν στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων, εντός των ορίων του δικαιού της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο εφαρμόζεται στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, υπό την προϋπόθεση ότι οι κανόνες που υπερβαίνουν την ελάχιστη εναρμόνιση είναι ανάλογοι προς τον επιδιωκόμενο στόχο. Με την Οδηγία (ΕΕ) 2019/633 δημιουργείται ειδικό κλαδικό δίκαιο αθέμιτου ανταγωνισμού στον τομέα των αγροτικών προϊόντων και τροφίμων [βλ. Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων» (12.4.2018 COM(2018) 173 final), σκέψεις 6, 7 και 10, και Μιχ. - Θεοδ. Δ. Μαρίνο «Η Οδηγία 2019/633 σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές

στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων - Περιεχόμενο και επιδράσεις στο ελληνικό δίκαιο», ΕΕμπΔ 2020, σελ. 291-292 και 311-312].

Υπό το φως των ανωτέρω, εκδόθηκε η υπό ενσωμάτωση Οδηγία (ΕΕ) 2019/633, η οποία καθορίζει ελάχιστο κατάλογο απαγορευμένων αθέμιτων εμπορικών πρακτικών στις σχέσεις μεταξύ αγοραστών και προμηθευτών ως προς την αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, και θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με την επιβολή των εν λόγω απαγορεύσεων και ρυθμίσεων για τον συντονισμό μεταξύ των αρχών επιβολής των κρατών μελών, προκειμένου να καταπολεμηθούν πρακτικές που καταφανώς παρεκκλίνουν από την ορθή εμπορική συμπεριφορά, αντιβαίνουν στην καλή πίστη και τα χρηστά συναλλακτικά ήθη και επιβάλλονται μονομερώς από έναν εμπορικό εταίρο σε έναν άλλο (άρθρο 1 της Οδηγίας).

Η Οδηγία προστατεύει τους προμηθευτές παραγωγούς, περιλαμβανομένων και των οργανώσεων παραγωγών, των οργανώσεων προμηθευτών και των ενώσεων τέτοιων οργανώσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, όταν πωλούν προϊόντα σε αγοραστές που δεν είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (αγοραστές στο επίπεδο της επεξεργασίας και πώλησης των τελικών αγροτικών προϊόντων και τροφίμων). Σκοπός της είναι η προστασία των προμηθευτών οι οποίοι βρίσκονται σε ασθενέστερη διαπραγματευτική θέση σε σχέση με τις επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου. Στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας δεν εμπίπτουν οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές σε μη διατροφικές αλυσίδες εφοδιασμού ούτε οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές έναντι προμηθευτών που δεν είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις ή οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές που εφαρμόζουν οι προμηθευτές στις σχέσεις τους με τους αγοραστές. Στην έννοια του προμηθευτή περιλαμβάνονται, εξ άλλου, οι πωλητές και οι διανομείς, ενώ στην έννοια του αγοραστή περιλαμβάνονται και οι δημόσιες αρχές, όταν εμφανίζονται ως αντισυμβαλλόμενοι σε αγορές. Η Οδηγία προστατεύει τους άμεσους προμηθευτές, αλλά και εκείνους που συνδέονται μόνο έμμεσα με τους αγοραστές οι οποίοι μετέρχονται αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Ρυθμίζεται, συνεπώς, ολόκληρη η αλυσίδα εφοδιασμού διά της θέσπισης συγκεκριμένων απαγορεύσεων, την εφαρμογή των οποίων πρέπει τα κράτη μέλη να αναθέσουν σε δημόσιες αρχές (αρχές επιβολής) (βλ., σχετικά, Ε. Κινινή, «Η Οδηγία (ΕΕ) 2019/633 σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων», ΔΙΚΑΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΕΤΑΙΡΙΩΝ - 11/2019, σελ. 1422-1423, και Προοίμιο της Οδηγίας, σκέψη 9. Επίσης, για τις έννοιες των όρων «προμη-

θευτής» και «αγοραστής» βλ. Μιχ. - Θεοδ. Δ. Μαρίνο, ό.π., σελ. 298). Όπως ορίζεται στην παρ. 4 του άρθρου 3 της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι απαγορεύσεις που καθορίζονται σε αυτήν «συνιστούν υπερσχύουσες υποχρεωτικές διατάξεις, οι οποίες εφαρμόζονται σε οποιαδήποτε κατάσταση η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των εν λόγω απαγορεύσεων, ανεξάρτητα από το δίκαιο που θα εφαρμοζόταν σε διαφορετική περίπτωση στη συμφωνία προμήθειας μεταξύ των μερών». Σημειώνεται ότι η εν λόγω διάταξη της Οδηγίας δεν περιλαμβάνεται στο κείμενο του νομοσχεδίου.

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, με τις διατάξεις του Μέρους Α' (άρθρα 1-17) του νομοσχεδίου ενσωματώνεται η Οδηγία (ΕΕ) 2019/633 στο ελληνικό δίκαιο. Συγκεκριμένα, στα άρθρα 1 και 2 καθορίζεται το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής του νομοσχεδίου (άρθρο 1) και διατυπώνονται οι αναγκαίοι ορισμοί για την εφαρμογή του (άρθρο 2), με την προσθήκη του ορισμού της έννοιας του όρου «Εμπορικό απόρρητο», ο οποίος δεν περιλαμβάνεται στην αντίστοιχη διάταξη της Οδηγίας. Όσον αφορά τα προϊόντα τα οποία αποτελούν «Γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα» και «Αλλοιώσιμα γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα», παρέχεται σχετική εξουσιοδότηση για τον ακριβή προσδιορισμό τους με υπουργική απόφαση στο άρθρο 16 παρ. 1 του παρόντος. Σημειώνεται, σχετικά, ότι κατάλογος «νωπών και ευαλλοιώτων αγροτικών προϊόντων», ο οποίος μπορεί να τροποποιείται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, περιλαμβάνεται στο Παράρτημα Ι του άρθρου 17 του ν. 4492/2017 «Διακίνηση και εμπορία νωπών και ευαλλοιώτων αγροτικών προϊόντων και άλλες διατάξεις». Στα άρθρα 3 και 4 ορίζονται οι πρακτικές οι οποίες θεωρούνται εξ αντικειμένου αθέμιτες και απαγορεύονται στο πλαίσιο του παρόντος, σύμφωνα με τα ειδικώς οριζόμενα στην προτεινόμενη διάταξη. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 5 συνιστάται στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων πενταμελής Επιτροπή Καταπολέμησης Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών και καθορίζεται η σύνθεσή της και η θητεία των μελών της. Επίσης, με τις διατάξεις του ίδιου άρθρου ως αρμόδιες για την επιβολή των απαγορεύσεων του παρόντος ορίζονται η Επιτροπή Καταπολέμησης Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών και η Επιτροπή Ανταγωνισμού και καθορίζονται οι αρμοδιότητές τους. Οι αρχές επιβολής ενεργούν αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας. Εν συνεχεία, στο άρθρο 6 ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τη διαδικασία υποβολής και διερεύνησης των καταγγελιών. Μεταξύ άλλων, προβλέπεται ότι, κατόπιν αιτήματος του καταγγέλλοντος, η αρχή επιβολής λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία της ταυτότητάς του, καθώς και κάθε πληροφορίας της οποί-

ας την αποκάλυψη ο καταγγέλλων θεωρεί δυνατόν να καταστεί επιζήμια για τα συμφέροντά του. Στο άρθρο 7 καθορίζονται οι εξουσίες των αρχών επιβολής και ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την ενημέρωση του καταγγέλλοντος και του καταγγελλομένου όσον αφορά τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, την περιγραφή των παραβάσεων, την ημερομηνία της ακροαματικής διαδικασίας κ.λπ. Όσον αφορά την Επιτροπή Ανταγωνισμού, προβλέπεται ότι για την άσκηση των εξουσιών της εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις του ν. 3959/2011 «Προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού», εφόσον δεν αντιβαίνουν τις διατάξεις του παρόντος. Στο άρθρο 8 καθορίζονται οι κυρώσεις που δύνανται να επιβάλλουν οι αρχές επιβολής σε περίπτωση παραβάσεων του παρόντος και οι παράμετροι που λαμβάνονται υπόψιν (βαρύτητα, βαθμός υπαιτιότητας, συνέπειες των παραβάσεων σε βάρος των προμηθευτών, υποτροπή παραβάτη κ.λπ.) για την επιβολή τους. Με τις διατάξεις του άρθρου 9 προβλέπεται η δυνατότητα των αρχών επιβολής να λαμβάνουν ασφαλιστικά μέτρα, αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτηση των προμηθευτών που έχουν υποβάλλει καταγγελία ή του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, εφόσον πιθανολογείται άμεσος και επικείμενος κίνδυνος ανεπανόρθωτης βλάβης στην αλυσίδα εφοδιασμού ή στο δημόσιο συμφέρον, και καθορίζεται η σχετική διαδικασία. Επίσης, προβλέπεται η δυνατότητα επιβολής, από τις αρμόδιες αρχές, προστίμου για κάθε μέρα μη συμμόρφωσης προς τις αποφάσεις τους. Περαιτέρω, στο άρθρο 10 ορίζεται ότι οι προβλεπόμενες στο παρόν ρυθμίσεις δεν αποκλείουν το δικαίωμα των προμηθευτών να ζητούν την παύση των παραβάσεων του παρόντος και την παράλειψή τους στο μέλλον, και να εγείρουν κάθε είδους αξίωση κατά των αγοραστών ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων. Οι ενάγοντες δύνανται, με αίτησή τους στα εν λόγω δικαστήρια, να ζητούν τη δημοσίευση των σχετικών αποφάσεών τους διά του τύπου ή με άλλον πρόσφορο τρόπο, κατά τα οριζόμενα στην προτεινόμενη διάταξη. Εν συνεχεία, ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την παραγραφή του δικαιώματος των αρχών επιβολής να επιβάλλουν τις προβλεπόμενες κυρώσεις μετά την πάροδο δεκαοκτώ (18) μηνών από την ημέρα που ο προμηθευτής έλαβε γνώση της παράβασης και του υπαίτιου προσώπου (άρθρο 11), το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών κατά των αποφάσεων των αρχών επιβολής εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από την κοινοποίησή τους (άρθρο 12), και τη δυνατότητα υπαγωγής των διαφορών μεταξύ προμηθευτών και αγοραστών όσον αφορά τη χρήση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών από τον αγοραστή, στη διαδικασία της διαμεσολάβησης, σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 4640/2019 «Διαμεσολάβηση σε αστικές

και εμπορικές υποθέσεις - Περαιτέρω εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 2008 και άλλες διατάξεις» (άρθρο 13). Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 14 ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, θέματα που αφορούν τη συνεργασία των αρχών επιβολής μεταξύ τους και από κοινού με τις αρχές των άλλων κρατών μελών και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προβλέπεται η τήρηση από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων βάσης δεδομένων με τις υποβαλλόμενες καταγγελίες και τα εκτελεστικά μέτρα και τις αποφάσεις των αρχών επιβολής, και θεσπίζεται υποχρέωση των αρχών επιβολής για τη δημοσίευση ετήσιας έκθεσης σχετικά με τις δραστηριότητές τους οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος. Τέλος, προβλέπεται ότι το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αποστέλλει ετήσια έκθεση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές ως προς τις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων. Ο τρόπος ανάπτυξης και λειτουργίας και οι τεχνικές λεπτομέρειες τήρησης και επεξεργασίας των στοιχείων της βάσης δεδομένων, καθώς και η διασύνδεσή της με άλλα πληροφοριακά συστήματα του δημόσιου τομέα θα ρυθμιστούν με υπουργικές αποφάσεις, κατ' εφαρμογήν της παρ. 3 του άρθρου 16 του παρόντος. Εξ άλλου, στο άρθρο 15 ορίζεται ότι διά των ρυθμίσεων του παρόντος δεν θίγεται η εφαρμογή άλλων διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας που αφορούν την καταπολέμηση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του (ιδίως των διατάξεων του ν. 3959/2011 «Προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού» και των άρθρων 1 και 18α του ν. 146/1914). Τέλος, στα άρθρα 16 και 17 περιλαμβάνονται εξουσιοδοτικές και μεταβατικές διατάξεις για την εφαρμογή του παρόντος. Μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι οι διατάξεις του Μέρους Α' του παρόντος εφαρμόζονται στις συμβάσεις προμήθειας οι οποίες συνάπτονται από την 1.11.2021, και καθορίζονται οι προθεσμίες προσαρμογής προς τις ως άνω ρυθμίσεις των συμβάσεων οι οποίες συνάπτονται από την ημερομηνία δημοσίευσης του παρόντος μέχρι την 1.11.2021, καθώς και αυτών οι οποίες έχουν συναφθεί πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

Στο Μέρος Β' (άρθρα 18-20) ρυθμίζονται λοιπά ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Μεταξύ άλλων, τροποποιείται η εξουσιοδοτική διάταξη για την παραχώρηση ακινήτων μέσω ηλεκτρονικής δημοπρασίας, με διαδικασία, όρους και προϋποθέσεις που θα καθορίζονται πλέον με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Επίσης, καθορίζεται εκ νέου ο χρονικός περιορισμός συμμετοχής

των μελών της Επιτροπής Θεμάτων Γης και Επίλυσης Διαφορών και της Επιτροπής Ελέγχου και Νομιμότητας σε αυτές σε μία μόνο φορά κάθε δύο (2) έτη (άρθρο 18). Εν συνεχεία, παρατείνεται μέχρι την 31.12.2021 η προθεσμία του άρθρου εικοστού τρίτου της από 13.4.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4690/2020) για τη σύναψη και ανανέωση συμβάσεων δανείων, πιστώσεων και χρηματοδοτήσεων από πιστωτικά και λοιπά χρηματοδοτικά ιδρύματα με αντισυμβαλλόμενους κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, για ποσό μέχρι είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) ευρώ, καθώς και για την εκταμίευση των σχετικών πιστώσεων, χωρίς την προσκόμιση αποδεικτικού ασφαλιστικής ενημερότητας από τον χρηματοδοτούμενο (άρθρο 19). Τέλος, παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση προκειμένου, με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, να ρυθμίζονται ο τρόπος πραγματοποίησης του υπομέτρου 2.1 «Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών στον γεωργικό τομέα» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2020 (ΠΑΑ), το σύστημα διαχείρισης, παρακολούθησης, πληρωμής και ελέγχου του άνω υπομέτρου, το σύστημα επιλογής των παρόχων γεωργικών συμβουλών μέσω ανοικτής πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, και κάθε σχετικό θέμα και αναγκαία λεπτομέρεια για την πραγματοποίηση του υπομέτρου αυτού (άρθρο 20).

Στο Μέρος Γ' (άρθρο 21) ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του παρόντος.

Β. Όπως πάγια επισημαίνεται στις εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας [βλ., ενδεικτικά, Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής της 27.3.2019 επί του Νομοσχεδίου «Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία (ΕΕ) 2016/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2016 σχετικά με την προστασία της τεχνογνωσίας και των επιχειρηματικών πληροφοριών που δεν έχουν αποκαλυφθεί (εμπορικό απόρρητο) από την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψή τους (EEL 157 της 15.6.2016) - Μέτρα για την επιτάχυνση του έργου του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης και άλλες διατάξεις», ν. 4605/2019], οι Οδηγίες δεσμεύουν κάθε κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνονται, όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αφήνουν την επιλογή του τύπου και των μέσων στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών [βλ. άρθρο 288 της ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 249 της ΣυνθΕΚ) ΕΕ C 83 της 30.3.2010, σελ. 171-2]. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν εθνικά μέτρα μεταφοράς, διατηρώντας, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, την ελευθερία να επιλέξουν τον τρόπο μεταφοράς. Όμως, η επιλογή των σχετικών μέσων είναι συνάρτηση του α-

ποτελέσματος που επιδιώκει η Οδηγία (βλ. Β. Σκουρή (επιμ.), Ερμηνεία 6 Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, σελ. 1507 επ.). Σύμφωνα με πάγια νομολογία του ΔΕΕ, «οι διατάξεις μιας Οδηγίας πρέπει να εφαρμόζονται μέσω κανόνων αναμφισβήτητης δεσμευτικότητας, με την απαιτούμενη εξειδίκευση, ακρίβεια και σαφήνεια, ώστε να πληρούται η απαίτηση της ασφάλειας δικαίου η οποία επιβάλλει, στην περίπτωση κατά την οποία μια Οδηγία αποβλέπει στη γένεση δικαιωμάτων για τους ιδιώτες, να μπορούν οι δικαιούχοι να έχουν πλήρη γνώση των δικαιωμάτων τους» [ΔΕΕ της 16.7.2009, υπόθ. C-427/07, σκέψη 55, με εκεί παραπεμπόμενη νομολογία ή, με άλλη διατύπωση, ΔΕΚ της 23.3.1995 C-365/93 (Επιτροπή/Ελλάδα), σκέψη 9, συμφώνως προς την οποία, είναι «(...) απαραίτητο το συγκεκριμένο εθνικό δικαιο να εξασφαλίζει πράγματι την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας από την εθνική διοίκηση, η νομική κατάσταση που διαμορφώνεται βάσει του δικαίου αυτού να είναι αρκετά ακριβής και σαφής και οι δικαιούχοι να έχουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν το πλήρες περιεχόμενο των δικαιωμάτων τους και, ενδεχομένως, να τα προβάλλουν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων». Περαιτέρω, «(...) η μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δικαιο δεν απαιτεί, κατ' ανάγκη, τυπική και κατά γράμμα επανάληψη των διατάξεων της οδηγίας σε ρητή και ειδική νομοθετική ή κανονιστική διάταξη, μπορεί δε να αρκεί ένα γενικό νομικό πλαίσιο, εφόσον αυτό εξασφαλίζει αποτελεσματικά την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας με επαρκώς σαφή και συγκεκριμένο τρόπο (...)» (ΔΕΕ της 16.7.2009, υπόθ. C-427/07, σκέψη 54, με παραπεμπόμενη σχετική νομολογία). [Βλ., σχετικά, Α. Πλιάκο, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2η έκδοση, 2018, σελ. 208-211].

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 1 παρ. 3

Στην παρ. 3 του παρόντος, για λόγους πληρότητας, η φράση «(...) της Σύστασης της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (...)», θα ήταν σκόπιμο να συμπληρωθεί ως εξής: «(...) της Σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (...)».

2. Επί του άρθρου 5 παρ. 2

Στην παρ. 2 του παρόντος ορίζεται ότι «[α]ρμόδιες αρχές για την επιβολή των απαγορεύσεων, που καθορίζονται στα άρθρα 3 και 4 ("αρχές επιβολής"), ορίζονται η Επιτροπή Καταπολέμησης Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών της παρ. 1 και η Επιτροπή Ανταγωνισμού».

Δεδομένου ότι, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 4 της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας, «[ε]άν ένα κράτος μέλος ορίσει περισσότερες από μία αρχ[ές] επιβολής στην επικράτειά του, ορίζει ένα ενιαίο σημείο επαφής για τη συνεργασία τόσο μεταξύ των αρχών επιβολής, όσο και τη συνεργασία με την Επιτροπή» (βλ. και σκέψη 29 του Προοιμίου της Οδηγίας), θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί αν η «Επιτροπή Καταπολέμησης Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών» αποτελεί το ενιαίο σημείο επαφής της χώρας με τις αρχές επιβολής και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

3. Επί των άρθρων 5 παρ. 2, 3 και 6 παρ. 2, 5, 6 και 7

Στην παρ. 2 του άρθρου 5 ορίζεται ότι «[α]ρμόδιες αρχές για την επιβολή των απαγορεύσεων, που καθορίζονται στα άρθρα 3 και 4 ("αρχές επιβολής"), ορίζονται η Επιτροπή Καταπολέμησης Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών της παρ. 1 και η Επιτροπή Ανταγωνισμού. Οι αρχές επιβολής έχουν την εξουσία να ενεργούν αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας».

Στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι «[η] Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει αρμοδιότητα να εφαρμόζει το παρόν Μέρος: α) όταν κατά τη διάρκεια της τελευταίας χρήσης ο συνολικός κύκλος εργασιών του αγοραστή ανέρχεται σε τουλάχιστον πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) ευρώ και το συνολικό μερίδιο αγοράς των πέντε (5) μεγαλύτερων αγοραστών ανά κανάλι διανομής ή εφοδιασμού στη σχετική αγορά γεωργικών προϊόντων και τροφίμων είναι τουλάχιστον πενήντα τοις εκατό (50%) και β) έχει ήδη επιβληθεί στον αγοραστή, εντός του τελευταίου δεκαοκταμήνου, κατ' εφαρμογή του παρόντος Μέρους, πρόστιμο ίσο ή μεγαλύτερο του ενός τοις εκατό (1%) του συνολικού κύκλου εργασιών του».

Επίσης, στην παρ. 2 του άρθρου 6 ορίζεται ότι «[σ]την Ελλάδα οι καταγγελίες υποβάλλονται στην Επιτροπή Καταπολέμησης Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων της παρ. 1 του άρθρου 5. Αν διαπιστωθεί ότι έχει ήδη επιβληθεί στον αγοραστή εντός του τελευταίου δεκαοκταμήνου, κατ' εφαρμογή του παρόντος Μέρους, πρόστιμο ίσο ή μεγαλύτερο του ενός τοις εκατό (1%) του συνολικού κύκλου εργασιών του, η υπόθεση παραπέμπεται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, η οποία είναι αρμόδια να διαπιστώσει αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 3 του άρθρου 5 και να επιληφθεί της υπόθεσης εντός διαστήματος που δεν υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής της καταγγελίας. Σε περίπτωση άπρακτης παρόδου της παραπάνω προθεσμίας, η αρμοδιότητα παραμένει στην Επιτροπή Καταπολέμησης Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων».

Περαιτέρω, στη παρ. 6 του άρθρου 6 ορίζεται ότι «[α]ν η αρχή επιβολής θεωρεί ότι δεν υπάρχουν επαρκείς λόγοι για να προχωρήσει η διαδικασία της καταγγελίας, ενημερώνει σχετικά τον καταγγέλλοντα εντός εύλογου χρονικού διαστήματος μετά την παραλαβή της, που δεν δύναται να υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες», και στην παρ. 7 ορίζεται ότι «[α]ν η αρχή επιβολής θεωρεί ότι υπάρχουν επαρκείς λόγοι για να προχωρήσει η διαδικασία της διερεύνησης πιθανών παραβάσεων των άρθρων 3 και 4, κινεί, διενεργεί και περατώνει την έρευνα εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, που δεν δύναται να υπερβαίνει τις ενενήντα (90) ημέρες από την παραλαβή της καταγγελίας».

Α. Από τη διατύπωση των ως άνω διατάξεων προκύπτει ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει αρμοδιότητα να εφαρμόζει τις διατάξεις του παρόντος, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, μόνο στις περιπτώσεις που συντρέχουν σωρευτικά οι προϋποθέσεις της παρ. 3 του άρθρου 5. Δεδομένου ότι, όπως ορίζεται στην παρ. 2 του άρθρου 6, στην Ελλάδα οι σχετικές καταγγελίες υποβάλλονται μόνο στην Επιτροπή Καταπολέμησης Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η οποία παραπέμπει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού υποθέσεις που, πιθανόν, εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της προς διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων της παρ. 3 του άρθρου 5, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο η Επιτροπή Καταπολέμησης Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών να εξετάζει τη συνδρομή και της δεύτερης προϋπόθεσης της παρ. 3 του άρθρου 5, πριν παραπέμψει την καταγγελία στην Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Β. Περαιτέρω, στην παρ. 5 του άρθρου 6 ορίζεται, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 5 της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας, ότι «[η] αρχή επιβολής, που επιλαμβάνεται της καταγγελίας, ενημερώνει τον καταγγέλλοντα, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος μετά από την παραλαβή της, για την πορεία της».

Εν προκειμένω, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να προσδιορισθεί στην προτεινόμενη παρ. 5 του παρόντος το χρονικό διάστημα εντός του οποίου η αρμόδια αρχή επιβολής η οποία επιλαμβάνεται της καταγγελίας πρέπει να ενημερώσει τον καταγγέλλοντα για την πορεία της.

Γ. Περαιτέρω, για λόγους σαφήνειας, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί αν η προθεσμία των ενενήντα (90) ημερών αρχίζει α) σε κάθε περίπτωση από την ημερομηνία υποβολής της καταγγελίας στην Επιτροπή Καταπολέμησης Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών από τον καταγγέλλοντα, ή β) από την ημερομηνία παραλαβής της καταγγελίας από την Επιτροπή Ανταγωνισμού σε περίπτωση παραπομπής της καταγγελίας σε αυτήν, ή γ) από την ημερομηνία

κατά την οποία η Επιτροπή Καταπολέμησης Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών παραλαμβάνει εκ νέου την καταγγελία, αν η Επιτροπή Ανταγωνισμού αποφανθεί ότι είναι αναρμόδια ή αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία των τριάντα (30) ημερών εντός των οποίων η Επιτροπή Ανταγωνισμού οφείλει να επιληφθεί της καταγγελίας, οπότε η αρμοδιότητα παραμένει στην Επιτροπή Καταπολέμησης Αθέμιτων Εμπορικών Πρακτικών.

4. Επί του άρθρου 7 παρ. 3

Στην προτεινόμενη διάταξη, για λόγους νομικής ακριβολογίας, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο στη θέση του όρου «εξουσίες», τόσο του τίτλου όσο και του κειμένου, να τεθεί ο όρος «αρμοδιότητες», και εν γένει, όπου στο νομοσχέδιο απαντά ο όρος «εξουσίες», σκόπιμο θα ήταν να αντικατασταθεί από τον όρο «αρμοδιότητες».

Περαιτέρω, στην ίδια ως άνω διάταξη γίνεται αναφορά στην άσκηση των εξουσιών (αρμοδιοτήτων) της παρ. 1 και των παρ. 1, 3 και 4 του άρθρου 9, ενώ πρόκειται για την άσκηση των εξουσιών (αρμοδιοτήτων) της παρ. 1 των παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 9.

5. Επί του άρθρου 8 παρ. 1.γ)

Στην προτεινόμενη διάταξη ορίζεται ότι: «1. Κάθε αρχή επιβολής, εφόσον διαπιστώνει παράβαση, σύμφωνα με τα άρθρα 3 και 4, μπορεί με απόφασή της, σωρευτικά ή διαζευκτικά: α) να απευθύνει συστάσεις σε περίπτωση παράβασης, β) να υποχρεώσει στην παύση της παράβασης και στην παράλειψη αυτής στο μέλλον, γ) να επιβάλει τη λήψη μέτρων προς συμμόρφωση με τα άρθρα 3 και 4, δ) να επιβάλει στους αγοραστές που υπέπεσαν στην παράβαση πρόστιμο που ανέρχεται μέχρι ποσοστού ενάμισι τοις εκατό (1,5%) του συνολικού κύκλου εργασιών (...)».

Εν προκειμένω, δεδομένου ότι στο προτεινόμενο άρθρο ορίζονται οι κυρώσεις επί παραβάσεων του παρόντος, για λόγους σαφήνειας, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να αναφερθούν, έστω ενδεικτικά, λοιπά μέτρα τα οποία δύνανται να λάβουν οι αρχές επιβολής προς συμμόρφωση με τα άρθρα 3 και 4 του παρόντος.

6. Επί του άρθρου 16 παρ. 1. α)

Στην προτεινόμενη διάταξη ορίζεται ότι: «[μ]ε απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων: α) Προσδιορίζονται τα προϊόντα της περ. α) του άρθρου 2, τα οποία μεταποιούνται για να χρησιμοποιηθούν ως τρόφιμα με τη χρήση προϊόντων που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι της Συν-

θήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και δεν παρατίθενται σε αυτό, καθώς και τα προϊόντα της περ. ε) του άρθρου 2», ενώ πρόκειται για τα προϊόντα των περ. 2. γ) και 2. β) του άρθρου 2, αντίστοιχα.

7. Επί του άρθρου 18

Α. Με την παράγραφο 1 τροποποιείται η παράγραφος 11 του άρθρου 10 του ν. 4061/2012 και ορίζεται ότι «[η] παραχώρηση ακινήτων δύναται να πραγματοποιείται με ηλεκτρονική δημοπρασία. Οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία της ηλεκτρονικής δημοπρασίας ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων», σε αντικατάσταση της ισχύουσας εξουσιοδοτικής διάταξης που προέβλεπε τη ρύθμιση των ανωτέρω με την έκδοση προεδρικού διατάγματος κατόπιν πρότασης των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 εδάφιο β' του Συντάγματος, επιτρέπεται να ορισθούν, με ειδική και ορισμένη εξουσιοδότηση, ως φορείς άσκησης κανονιστικής αρμοδιότητας, εκτός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, και άλλα όργανα της διοίκησης, εφόσον πρόκειται για «ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό». Επισημαίνεται, εξ άλλου, ότι η ευρύτητα της εξουσιοδότησης, της οποίας το περιεχόμενο είναι ορισμένο, ουδόλως επηρεάζει το κύρος της (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 941/2008, 2304/1995 κ.ά.). «Ως ειδικότερα θέματα θεωρούνται εκείνα τα οποία αποτελούν, κατά το περιεχόμενό τους και σε σχέση προς την ουσιαστική ρύθμιση που περιέχεται στο νομοθετικό κείμενο, μερικότερη περίπτωση ορισμένου θέματος που αποτελεί το αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης. Απαιτείται, επομένως, στην περίπτωση αυτή, να περιέχει το νομοθετικό κείμενο όχι απλώς τον καθ' ύλη προσδιορισμό του αντικειμένου της εξουσιοδότησης αλλά, επί πλέον, και την ουσιαστική ρύθμισή του, έστω και σε γενικό, ορισμένο, όμως, πλαίσιο σύμφωνα προς το οποίο θα ενεργήσει η Διοίκηση προκειμένου να ρυθμίσει τα μερικότερα θέματα» (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 3013/2014, 2150, 2148, 2090/2015, 1804/2017, κ.ά.). Το κριτήριο περί του χαρακτηρισμού ενός θέματος ως «ειδικότερου» ή μη μπορεί να είναι είτε ποσοτικό, σε σχέση με το κύριο αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης, είτε ποιοτικό, συναρτώμενο προς τη σπουδαιότητα του προς ρύθμιση καταλειπόμενου ζητήματος. Εξ άλλου, «οι ανωτέρω ουσιαστικές ρυθμίσεις μπορούν να υπάρχουν τόσο στις διατάξεις του εξουσιοδοτικού νόμου όσο και σε διατάξεις άλλων νόμων σχετικών με τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο της νομοθετικής εξουσιοδότησης»

(βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 3404/2014, 1749/2016 κ.ά.). Ως λεπτομερειακά θεωρούνται τα ζητήματα που αφορούν «τη θέσπιση όλως δευτερευουσών και επουσιωδών ρυθμίσεων», επί κύριων και ουσιωδών ρυθμίσεων που πρέπει να έχουν τεθεί από τον ίδιο τον νομοθέτη, τεχνικού δε χαρακτήρα είναι τα θέματα που αφορούν τη θέσπιση ρυθμίσεων για τις οποίες είναι κατ' αρχήν απαραίτητη η παρέμβαση τεχνικού οργάνου (βλ. ΣτΕ 2820/1999, 2967/1999). «Τέλος για το συνταγματικό κύρος της νομοθετικής εξουσιοδότησεως δεν απαιτείται οπωσδήποτε να διαγράφει η ίδια ή με παραπομπή σε άλλη διάταξη νόμου βασικές αρχές και κατευθύνσεις στο πλαίσιο των οποίων οφείλει να κινηθεί η Διοίκηση κατά την κανονιστική ρύθμιση των θεμάτων αυτών» (βλ. ΣτΕ 1125/2020, Ολομ. 3404/2014, 2307/2018).

Υπό το φως των ανωτέρω, προβληματισμός θα μπορούσε, ενδεχομένως, να δημιουργηθεί ως προς το κατά πόσον οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία της ηλεκτρονικής δημοπρασίας, οι οποίοι προβλέπεται πλέον να καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, εν γένει αποτελούν ειδικότερα θέματα ή λεπτομερειακά ζητήματα, και δύναται να ρυθμιστούν με υπουργική απόφαση και όχι με προεδρικό διάταγμα.

Β. Περαιτέρω, με την προτεινόμενη ρύθμιση της παρ. 2 τροποποιείται το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4061/2012 και ορίζεται ότι τα μέλη της τριμελούς Επιτροπής Θεμάτων Γης και Επίλυσης Διαφορών δεν μπορούν να συμμετέχουν σε αυτή παρά μία φορά κάθε δύο (2) έτη [αντί μία φορά κάθε τέσσερα (4) έτη, σύμφωνα με την ισχύουσα διάταξη]. Επίσης, με την προτεινόμενη διάταξη της παρ. 3 τροποποιείται το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 17 του ν. 4061/2012 και ορίζεται ότι τα μέλη της τριμελούς Επιτροπής Ελέγχου και Νομιμότητας δεν μπορούν να συμμετέχουν σε αυτή παρά μία φορά κάθε δύο (2) έτη [αντί μία φορά κάθε τέσσερα (4) έτη, σύμφωνα με την ισχύουσα διάταξη].

Υπό το φως των ανωτέρω, δεδομένου ότι τα ως άνω εδάφια δεν καταργούνται αλλά τροποποιούνται, για λόγους ακριβολογίας, στις προτεινόμενες διατάξεις θα ήταν ορθότερο ο όρος «καταργείται» να αντικατασταθεί από τον όρο «τροποποιείται» ή από τον όρο «αντικαθίσταται». Περαιτέρω, η τελευταία πρόταση του τελευταίου εδαφ. της παρ. 1 του ν. 4061/2012, όπως προτείνεται να αντικατασταθεί, θα μπορούσε να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Κάθε μέλος της Επιτροπής μπορεί να συμμετέχει σε αυτή μόνο μία φορά κάθε δύο έτη».

Ακόμη, ο όρος «συστήνεται», όπου απαντά, θα μπορούσε αντικατασταθεί από τον όρο «συνιστάται».

Επίσης, στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2, η φράση «(...) ή τεχνολόγο γεωπόνου της περιφέρειας (...)», για λόγους σαφήνειας, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να συμπληρωθεί ως εξής: «(...) ή τεχνολόγο γεωπόνου της οικείας περιφέρειας (...)».

Τέλος, στο τέταρτο εδάφιο της εν λόγω παραγράφου, η φράση «Η επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του αρμόδιου περιφερειάρχη» θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο να αντικατασταθεί από τη φράση «Η επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του οικείου περιφερειάρχη», καθόσον η διάταξη αφορά διακριτή ανά περίπτωση περιφέρεια.

Αθήνα, 6 Απριλίου 2021

Οι Εισηγητές
Μαρία Ανδρονόπουλου
Επιστημονική Συνεργάτις
Δημήτριος Βασιλείου
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών